

N:o 67.

Af herrar **S. Söderberg** och **A. Hansson** i Solberga, om afskrifning af vedhyggsterräntan och tågtekarräntan å bergsfrälsejorden i Falu fögderi m. m.

År 1904 blifva egare och innehafvare af skattejord befriade från de uråldriga skatter, som med nämnda jord varit förenade, enligt Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut derom; men då denna grundskatteafskrifning behandlades och slutligen afgjordes till förmån för nämnda skattejordsinnehafvares under många år lifligt närda önskan, blefvo de uråldriga skatter, som ännu hvilat på bergsfrälsejorden under namn af vedhyggsterräntan och tågtekarräntan, icke ihågkomna vid ifrågavarande afskrifning.

Nu har till undertecknade, representanter för Falu domsaga, inkommit skrivelser från kommunalstämmorna i Aspeboda, Kopparbergs, Vika och Sundborns socknar, (se bilagorna 1, 2, 3 och 4), som jemte 3:ne andra kommuner, Torsäng, Gustafs och St. Tuna, egentligen beröras af denna art af skatt, med anhållan att vi genom motion i Riksdagen ville verka för, att dessa räntor, i likhet med hvad som skett med grundskatterna å skattejorden, måtte afskrifvas.

Tågtekarräntan, som för hela Falu fögderi utgör endast 94 kronor 33 öre, levereras icke till statsverket, utan till Kristine kyrka i Falun, och torde lämpligtvis böra behandlas för sig och vilja vi för den skull hemställa, att frågorna om afskrifning af tågtekarränta- och vedhyggsterräntorna måtte af Riksdagen behandlas särskildt.

Beträffande vedhyggsterräntan upptages densamma ej i jordeböckerna och uppdebiteras i fögderispecialräkningen första gången år 1856, sedan

denna ränta blifvit på grund af kongl. brefvet den 19 juli 1855 *indragen till kronan*; den hade nemligen förut utgjorts till Stora Kopparbergs bergslag.

Att denna ränta lär vara inbegripen under de grundskatter, i hvilka kongl. kungörelsen den 5 juni 1885 medgifver nedsättning, torde framgå af följande:

Uti nämnda kungörelse (n:o 22 i författningssamlingen) är vedhyggster-räntan icke undantagen från nedsättning, och i det till grund för samma kungörelse varande skatteregleringskomiténs underdåniga utlåtande och förslag den 13 september 1882 angående skatteförhållandena i riket med tillhörande tabeller (1883 års riksdagstryck, 2:a samlingen, 2:a afdelningen 3:e och 4:e banden, komitébetänkanden) förekommer å sid. 9 en kort redogörelse för nämnda ränta — deruti uppgifven till 1,716 kronor 15 öre — utan att densamma i betänkandet eller förslaget eljest är omnämnd och alltså icke undantagen från nedsättning, hvarjemte i den betänkandet tillhörande tabell för Kopparbergs län (4:de bandet) för allmänt frälse, hvarunder bergsfrälset är intaget, upptages en sammanlagd ränta af 1,799 kronor 32 öre, hvilket belopp skulle vara alldeles för stort, om icke deruti inginge ifrågavarande vedhyggsterränta; och synes således häraf, att den medtagits i beräkning i och för den ifrågakomma nedsättningen. 1885 års kungörelse och 1892 års lag synas alltså icke lägga hinder i vägen för ifrågavarande räntas afskrifning i enlighet med de i samma författningar bestämda grunder.

Någon anledning förefinnes ej heller dertill, att den skulle allt fortfarande med oförminskadt belopp utgå till kronan.

Man skulle visserligen kunna anse, att då drängespanmålen och hjälpedagsverkena i Färentuna härad af Stockholms län, hvilka i likhet med vedhyggsterräntan icke äro i jordeboken upptagna, finnas i 1885 års kungörelse särskildt angifna i och för nedsättning, detsamma bort ske äfven med vedhyggsterräntan; men förstnämnda båda räntetitlar lära hafva i berörda kungörelse särskildt influtit endast i anledning af hvad i statsrådsprotokollet den 8 januari 1883 (sid. 35 och 36 i Kongl. Maj:ts proposition n:o 5 i 1883 års riksdagstryck) anföras, eller att dessa räntor, som väl utgjordes mot befrielse från rotering, på anförda skäl dock ansåges böra ingå i *förslaget om grundskatternas afskrifning*, i stället för att skatteregleringskomitén upptagit dem i *afskrifningsplanen för rustnings- och roteringsbesvären* (sid. 242 och 245).

Då, enligt hvad fögderiräkenskaperna utvisa, vedhyggsterräntan under de senare åren utgått med 1,737 kronor 31 öre, torde densamma i och för afskrifning få fixeras till nämnda belopp.

Ar 1895 ingick ledamoten af Riksdagens Första Kammare kontraktsprosten C. F. Pettersson i Sundborn och undertecknad A. Hansson i Solberga till Kongl. Maj:t med underdånig anhållan, det Kongl. Maj:t täcktes gå i författning om nämnda räntors aflyftande. Kongl. Maj:t remitterade ärendet till kammarkollegium, som verkställde utredning, men kunde icke, i den ordning frågan blifvit väckt, tillstyrka sökandenas begäran. (se bil. 5).

Då vi härigenom fått en vink om rätta vägen för frågans lösning, få vi härmed i enlighet med bergsfrälsejordsinnehafvarnes önskan, uttalad i ofvan anförda kommunalstämmoprotokoll, vända oss till Riksdagen för frågans behandling i första hand.

Genom grundskatteafskrifningen hafva egarne till bergsfrälsejorden fått sina skatter ökade, i förhållande till annan jord, derigenom, att nämnda jord betingat betydligt högre salupris och sålunda med högre taxeringsvärde deltagit i kommunalutskylderna i drygare mån, innan en proportionel utjemning under årens lopp hinner att ega rum.

Då det synes oss uppenbart af hvad vi nu anført, att vid behandlingen af de stora skatteafskrifningsfrågorna dessa räntor — vedhyggster- och tågtekarsräntorna — af förbiseende icke blifvit föremål för afskrifning i sammanhang med öfriga dermed jemförliga skatter, våga vi på anförda grunder hos Riksdagen vördsamt anhålla:

1:o) att Riksdagen för sin del måtte besluta, att vedhyggsterräntan, som hvilar på bergsfrälsejorden i Falu fögderi och utgör 1,737 kronor 31 öre, på lämpligt sätt afskrifves i likhet med öfriga grundskatter;

2:o) att tågtekarsräntan i samma fögderi antingen indrages till statsverket och afskrifves, eller att Kristine kyrka i Falun erhåller af statsmedel vederlag, att nämnda ränta äfven sålunda kan blifva föremål för afskrifning.

Stockholm den 26 januari 1898.

A. Hansson i Solberga.

Riksdagsman för Falu domsagas södra tingslag.

Sam. Söderberg.

Riksdagsman för Falu domsagas norra tingslag.

Bil. 1 till motion n:o 67.

Utdrag af protokoll, hållet vid årets 3:dje ordinarie
kommunalstämma i Aspeboda den 27 december 1897.

§ 8.

Beslöts att till ledamoten af Riksdagens Första Kammare prosten C. F. Pettersson och ledamoten af Riksdagens Andra Kammare Sam. Söderberg i Sundborn afsända petition om att de genom motion i Riksdagen måtte verka för att de onera, som under namn af vedhyggsterränta och tågtekarlränta hvila på så kallad bergsfrälsejord, måtte aflyftas, såsom fallet blifvit med andra grundskatter, och erhöll stämmans ordförande i uppdrag att å socknemännens vägnar till nämnda riksdagsmän skriftligen framföra petitionen.

Som ofvan
M. Mattsson.

Justeras:

J. Granlund.

J. Eriksson.

Rätt utdraget betygar

M. Mattsson,
Ordförande i kommunalstämman.

Bil. 2 till motionen n:o 67.

Utdrag af protokollet vid ordinarie kommunalstämma
med Kopparbergs socken i sockenstugan den 29 de-
cember 1897.

§ 10.

Stämman beslöt enhälligt att genom protokollsutdrag anmoda valkretsens riksdagsman herr S. Söderberg, Hobborn, att vid 1898 års riksdag väcka motion om att de uråldriga skatterna »stägtekarlsrättan» och »vedhyggsterättan», hvilka ännu vidlåda och utgå af bergsfrälsejorden, måtte upphöra eller afskrifvas.

§ 12.

Att fredagen den 31 dennes justera dagens protokoll utsågos herrar Adr. Andersson och M. Lind.

Som ofvan
K. J. Hellberg.

Justeradt den 31/12 1897.

Adrian Andersson.

M. Lind.

Uppläst i Kopparbergs kyrka lördagen den 2 januari 1898 af

G. Alfred Johansson.

Rätt utdraget betygar:

K. J. Hellberg,
kommunalstämmans ordförande.

Bil. 3 till motionen n:o 67.

Utdrag af protokoll, hållet vid ordinarie kommunalstämma med Vika socknemän i sockenstugan vid Vika kyrka den 27 december 1897.

§ 11.

Sedan egarne till så kallad bergsfrälsejord inom kommunen försport, det Kongl. Maj:t vid föredragning af en utaf ledamoten af Riksdagens Första Kammare C. Fr. Pettersson i Sundborn och ledamoten af Riksdagens Andra Kammare Anders Hansson i Solberga gjord underdånig anhållan om vidtagande af åtgärd för aflyftning af de på sådan jord hvilande tågtekarris- och vedhyggsterräntorna förklarar denna fråga icke författningsenligt utgöra föremål för Kongl. Maj:ts omedelbara pröfning, beslöto jordegarne, för hvilka det syntes ligga en orättvisa deri, att dessa gamla skatter fortfarande skulle utgå från deras jord, då grundskatterna å annan jord afskrefves — ett förhållande, som framträdde i ändå skarpare dager, då man visste, att bergsfrälsejorden i orten till följd af den skattelindring, den förut på goda grunder åtnjutit, i allmänhet ställt sig dyrare vid inköp än motsvarande areal skattejord — att hänvända sig till domsagans representanter i Riksdagens Andra Kammare, herrar Samuel Söderberg i Hobborn och Anders Hansson i Solberga, med anhållan, det de ville till nästa Riksdag ingifva motion om ifrågavarande skatters borttagande.

Och skulle för sådant ändamål utdrag af detta protokoll genom ordförandens försorg tillställas riksdagsmannen Söderberg.

Vika som ofvan

H. Swedberg.

Ur justerade och i Vika kyrka den 2 januari 1898 upplästa protokollet rätt utdraget, betygar

H. Swedberg,
Stämmas ordförande.

Bil. 4 till motionen n:o 67.

Utdrag ur protokoll vid ordinarie kommunalstämman i Sundborn den 31 december 1897.

§ 9.

På derom väckt förslag ville stämman härigenom hafva uppdragit åt Falu domsagas nuvarande båda ledamöter af Riksdagens Andra Kammare, herrar S. Söderberg och A. Hansson, att vid riksdagen verka för och motionera om såväl aflyftande af den på bergsfrälsejorden ännu hvilande grundskatten, den s. k. vedhyggsterräntan, som äfven om borttagande af den till underhållet af Kristine kyrka i Falun utgående tågtekarlsräntan.

Som ofvan

Pontus Lindendahl.

Justerad:

J. Sundin.

D. Wretling.

Publicerad den 2 januari 1888.

C. Fr. Pettersson.

Rätt utdraget betygar

Pontus Lindendahl.

(Afskrift.)

Bil. 5 till motion n:o 67

*Till Konungen und., i fråga om afskrifning af de utaf viss jord inom Falu fögderi af Kopparbergs län utgående s. k. tågtek-
karls- och vedhyggsterräntorna.*

Under förmälan att på den s. k. bergsfrälsejorden i Kopparbergs län ännu hvilade två skatter, tågtekarsräntan och vedhyggsterräntan, den förra till beloppet obetydlig, utgörande för hela Falu fögderi endast 94 kronor 33 öre, som levererades icke till statsverket utan till Kristine kyrka i Falun, den senare utgående med 17 öre för hvarje spannländ bergsfrälsejord och utgörande för hela Falu fögderi 1,737 kronor 31 öre, hafva ledamoten af Riksdagens Första Kammare C. Fr. Pettersson och ledamoten af Riksdagens Andra Kammare A. Hansson i Solberga, enär de genom en skrivelse från kommunalstämman i Aspeboda församling i nämnda fögderi anmodats att söka utverka, det berörda båda utlagor blefve i likhet med andra uråldriga skatter afskrifna, och det för öfrigt vore dem bekant, att egarne till bergsfrälsejord inom öfriga kommuner i fögderiet hyste samma önskan, i underdånig ansökan hos Eders Kongl. Maj:t anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för aflyftning af ifrågavarande skattebördor.

Genom bilagda nådiga remiss den 11 maj 1895 har kammarkollegium fått sig ålagdt häröfver afgifva underdånigt utlåtande; och får kollegium till underdånig åtlydnad häraf, hvad först beträffar tågtekarsräntan, meddela, att, sedan genom nådiga brefvet den 25 februari 1642 invånarne i staden Falun förklarats berättigade under bergsfrälsefrihet tillhandla sig dervarande tågtekjörd och hemman emot lösen, hvilken donerades till stadens nya kyrka, den inlösta tågtekarsjorden derigenom blifvit såsom bergsfrälse fri från utgörande

Bil. till Riksd. Prot. 1898. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 13 Häft. 3

af jordeboks- och mantalsräntorna, men att deremot för den jord, hvars innehafvare icke begagnade sig af nämnda lösningsrätt, till Kristine kyrka i Falun utgjorts ränta under namn af tågtekarsränta, hvilken redan i äldre tider, ehuru efter numera icke känd grund, bestämd i penningar, ännu utgår med tillsammans 94 kronor 33 öre; att jordeboks- och mantalsräntorna af såväl de inlösta som de icke inlösta tågtehemmanen efter omsättning i penningar, jemlikt nådiga förordningen den 23 juli 1869, i jordebokssumman ingått med ett belopp af 3,699 kronor 39 öre, som i kronoräkenskapen afförts under anordningstiteln: »kyrkors underhåll, Kristine kyrka i Falun»; samt att, sedan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som af kollegium i skrifvelse den 8 december 1884 anmodats att, efter undersökning genom utslag, som borde kollegii pröfning underställas, sig utlåta, huruvida sistberörda räntor borde i jordeboken kvarstå eller derifrån uteslutas, genom utslag den 10 oktober 1885, jemte förordnande i hufvudsaken att samma räntor skulle från jordeboken uteslutas, rörande förstnämnda tågtekarsränta förklarar, att i målet ej kunde komma under ompröfning, huruvida Kristine kyrka, som af ålder uppburit sistnämnda ränta från en del af omförmälda bergsfrälsejord eller den, som icke blifvit på grund af ofvanberörda nådiga bref den 25 februari 1642 försåld, vore berättigad att samma ränta fortfarande uppbära, så ock efter det kollegium genom utslag den 20 november 1888 låtit vid Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes utslag bero och underställt sitt beslut, i hvad det afsåge den i afskrifna beloppet ingående räntan för den till bergsfrälse ännu icke inlösta jorden, Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, har Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref till kollegium den 16 augusti 1889 låtit vid kollegii utslag bero, men förklarar att afskrifningsåtgärden ej finge anses utgöra hinder för särskild pröfning i laga ordning, huruvida Kristine församling vore berättigad att uppbära ränta för den till bergsfrälse icke inlösta jorden eller samma ränta borde till kronan ingå.

Hvad derefter angår vedhyggsterräntan, får kollegium i underdånighet meddela, att den uppkommit ur vissa tjänstbarheter, som bergsfrälseegarne sedan äldre tider hade att utgöra till Falu grufva och som senast genom nådigt bref den 22 september 1808 bestämts i huggning af visst quantum ved för hvarje spannländ sådan jord eller erläggande till grufvekassan af motsvarande afgift i penningar efter olika grund, allt efter som bergsfrälseegaren hade andel i grufvan eller ej; att genom nådigt bref till bergskollegium den 26 mars 1816 denna tjänstbarhet ersatts med en kontant afgift af 5 skilling 4 runstycke banco för hvarje durchtågsspannländ samt

att, sedan i sammanhang med Stora Kopparbergs bergslags afstående från sina privilegier vedhyggsterräntan, enligt nådigt bref till kammar- och bergskollegierna den 19 juli 1855 till kronan indragits, densamma alltifrån år 1856 uppdebiterats i fögderispecialräkningarna och åtminstone under de senaste tio åren utgjort 1,737 kronor 31 öre årligen, men att den icke finnes i jordeboken upptagen.

Då frågan, huruvida nämnda räntor kunna författningsenligt afskrifvas, icke lärer i denna ordning utgöra föremål för Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, och då några särskildt bevekande skäl icke synas föreligga för ett tillägg för detta fall till de rörande afskrifning af grundskatter redan träffade allmänna bestämmelser, hemställer kollegium, att de sökandes framställning icke må till någon Eders Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 juli 1897.

Forsell.

Schildt.

Söderberg.

Hagström.

Vidimationsafgift:
En krona.

Vidimeras ex officio

Nils Rosén.

Tjenstför. registrator i kongl. kammarkollegium.
